

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Teisingumo ministerijai

Į 2018-10-29 Nr. (1.36)2T-804

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

100 Atkurtai
Lietuvai

Finansų ministerija, išnagrinėjusi Teisingumo ministerijos 2018 m. spalio 29 d. raštu Nr.(1.36)2T-804 pateiktus derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92, ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 36, 40 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 4, 5 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektus, informuoja, kad pagal kompetenciją pastabų neturi.

J. Pilibaitienė, tel. 219 9340, el.p. jolanta.pilibaitiene@finmin.lt

2411498437070423

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Nr.
Į 2018-10-29 Nr. (1.36)2T-804

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Vidaus reikalų ministerijoje išnagrinėti Teisingumo ministerijos pateikti derinti Baudžiamojo kodekso, Bausmių vykdymo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso, Probacijos įstatymo, Suėmimo vykdymo įstatymo ir Pataisos pareigūnų veiklos įstatymų pakeitimo projektai.

Atkreiptinas dėmesys, kad pripažinus netekusiu galios Bausmių vykdymo kodekso 19 straipsnio 3 dalį turės būti pripažintas netekusiu galios minėtoje dalyje numatytas įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas – Teisingumo ministro ir Vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 18 d. įsakymas Nr. 1R-193/IV-536. Siūlome atitinkamai patikslinti aiškinamojo rašto 11 dalį.

Pagal kompetenciją kitų pastabų ir pasiūlymų neturime.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

Andrius Šaparnis, tel. (8 5) 271 7269, el. p. andrius.saparnis@vrm.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai 2018-11-16 Nr. (1.1.11-45)SA-6035
į 2018-10-29 Nr. (1.36)-24-804

DĖL BAUDŽIAMOJO KODEKSO 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92 IR 243 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO, BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 IR 364 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, PROBACIJOS ĮSTATYMO NR. XI-1860 PAKEITIMO ĮSTATYMO, SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 36, 40 IR 43 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR PATAISOS PAREIGŪNŲ VEIKLOS ĮSTATYMO NR. XIII-1387 4, 5 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, išnagrinėjusi Jūsų pateiktus Baudžiamojo kodekso 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo, Bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo, Baudžiamojo proceso kodekso 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo, Probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo įstatymo, Suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 36, 40 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 4, 5 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektus (toliau – projektai), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12583.

1.1. Siekiant suderinti sąvokų vartojimą su Socialinių paslaugų įstatymu bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais socialinių paslaugų organizavimą, nepriklausomai nuo tikslo grupės ir socialinių paslaugų steigėjo, siūlome tikslinti projekto 4 straipsniu, keičiamo 48 straipsnio 4 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip: „2) neatlygintinai išdirbti iki 200 valandų per teismo nustatytą, bet ne ilgesnį kaip laisvės apribojimo laiką sveikatos priežiūros, globos ir rūpybos įstaigose socialinių paslaugų įstaigose ar nevalstybinėse organizacijose, kurios rūpinasi neįgaliais, nusenusiais senyvo amžiaus asmenimis, asmenimis su negalia ar kitais pagalbos reikalingais žmonėmis“;

1.2. Atsižvelgus į pastabą, atitinkamai koreguoti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo

kodekso pakeitimo įstatymo projekto 12 straipsniu keičiamo 47 straipsnio 6 dalį.

1.3. Siekiant suvaldyti tuberkuliozės paplitimą, užkrečiamumą siūlome projekto 4 straipsniu, keičiamo 48 straipsnio 4 dalies 5 punktą papildyti, jog asmuo gali būti įpareigotas gydytis ir nuo tuberkuliozės.

2. Dėl Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12584.

2.1. Siekiant apsaugoti specialistus, teikiančius paslaugas asmenims, atliekantiems bausmę Pusiaukelės namuose, tikslinti projekto 26 straipsniu keičiamą 69 straipsnio 3 dalį, numatant, jog asmuo gali būti perkeltas iš Pusiaukelės namų į pataisos namus, ne tik tuo atveju, kai kelia pavojų Pusiaukelės namų administracijai, bet ir specialistams, kurie teikia pagalbą, paslaugas, išdėstant šią dalį taip:

„3. Į pusiaukelės namus perkelti nuteistieji turi šio Kodekso 91 straipsnio 1 dalies 1, 3, 4, 6, 7, 8 ir 10 punktuose nustatytas teises. Pusiaukelės namuose laikomi nuteistieji, kurie be pateisinamų priežasčių nedirba ar nesimoko arba kelia pavojų pusiaukelės namų administracijai, **darbuotojams** ar kitiems asmenims, arba sistemingai pažeidinėja bausmės atlikimo režimą, gali būti pataisos įstaigos ar kardomojo kalinimo vietos, kurioje veikia pusiaukelės namai, direktoriaus įsakymu grąžinti iš pusiaukelės namų į pataisos namus.“

2.2. Projekto 48 straipsniu keičiamo 136 straipsnio 1 dalyje yra naudojama sąvoka „patikimas savanoris“. Siūlytume įstatymo projekte apibrėžti šią sąvoką.

2.3. Asmeniui, paleidžiamam iš pataisos namų gali reikėti ne tik socialinių paslaugų kaip tai numato Socialinių paslaugų įstatymas, bet ir kitokios pagalbos (pvz., piniginės socialinės paramos, laikino apgyvendinimo). Savivaldybės turėtų žinoti apie asmens grįžimą į savivaldybę bent prieš mėnesį, nes reikia laiko sprendimui priimti dėl socialinių paslaugų bei piniginės paramos ar kitokios pagalbos skyrimo. Be to, savivaldybės turėtų žinoti paleidžiamų asmenų į savivaldybę skaičių kiekvienų metų pradžioje prieš tvirtinant savivaldybės biudžetą, todėl projekto 71 straipsniu keičiamo 182 straipsnio 4 dalį siūlome tikslinti ir ją išdėstyti taip:

„4. Kai paleidžiamas iš pataisos įstaigos asmuo, kuriam reikalinga **socialinė pagalba** ~~socialinės paslaugos~~, pataisos įstaigos bendradarbiauja su savivaldybe, kurioje paleidžiamas asmuo planuoja gyventi, nevyriausybinėmis organizacijomis ir savanoriais, kad paleistam asmeniui ~~laiku~~ galėtų būti ~~laiku suteiktos~~ **visos jam būtinos socialinės paslaugos** ir kita reikalinga pagalba, atlikdamas bausmę jis galėtų ieškoti darbo, kurį dirbtų išėjęs iš pataisos įstaigos. Šiam tikslui įgyvendinti pataisos įstaiga privalo savivaldybei, kurios teritorijoje asmuo planuoja gyventi išėjęs iš pataisos įstaigos, kitoms valstybės ar savivaldybės įstaigoms, ir organizacijoms, ~~iš anksto~~ **ne vėliau kaip prieš mėnesį** pateikti informaciją apie asmens, kurį planuojama paleisti iš pataisos

įstaigos, nusikalstamo elgesio riziką, jam nustatytus dinامينius kriminogeninius veiksnius, vykdytas socialinės reabilitacijos priemonės ir jų tęstinumo poreikį, reikalingą socialinę **pagalbą** ir sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat kitą informaciją, kuri reikalinga sprendimui dėl socialinių paslaugų, poreikio ir masto priimti ir kitai pagalbai **kitos pagalbos** paleidžiamam asmeniui organizuoti“.

3. Dėl Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12585.

3.1. Socialinė reabilitacija ir nevyriausybių organizacijų įtraukimas į pagalbos nuteistajam teikimą pradedamas, nuteistajam dar būnant pataisos namuose, pusiaukelės namuose. Siekiant išlaikyti ar toliau tęsti pagalbą, siūlome papildyti 6 straipsnio 1 dalį ir numatyti, jog probacijos tarnyba bendradarbiauja ir su nevyriausybėmis organizacijomis.

3.2. Atsižvelgiant į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos struktūrą, siūlom tikslinti 6 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip: „7. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos **ar jos įgaliotas teritorinis skyrius** probacijos tarnybos prašymu teikia informaciją apie nepilnamečius probuojamuosius ir jų socialinę aplinką, apie probuojamųjų, turinčių nepilnamečių vaikų, tėvų pareigų atlikimą“.

Viceministrė

Eglė Radišauskienė

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
(teikiama per TAIS)

2018-11-19 Nr. 36P-138-(8.110)
| 2018-10-29 Nr. 18-12589

DĖL TEISĖS PROJEKTŲ NR. 18-12583–18-12588 DERINIMO

Teisėjų taryba, išnagrinėjusi išvadoms pateiktą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BVK projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Probacijos įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 36, 40 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Suėmimo vykdymo įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 4, 5 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo projektas), (toliau – projektai) pagal kompetenciją teikia nuomonę dėl siūlomų teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Įvertinus teikiamų projektų nuostatas, matyti, kad šiais projektais siekiama įgyvendinti Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (CPT) nevienkartinės rekomendacijas Lietuvai, taip pat kad projektai parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano priemonę – patobulintų (bausmės vykdymo atidėjimo, lygtinio paleidimo ir mediacijos institutų) ir naujų laisvės atėmimo alternatyvų (elektroninių priemonių, naujų socialinių ryšių palaikymo galimybių ir kt.) platesnis panaudojimas, siekiant sumažinti realaus laisvės atėmimo bausmės taikymą, bei atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijas.

Teisėjų taryba iš esmės pritaria projektų siekiui švelninti baudžiamąją politiką ir mažinti kalinių skaičių, taip pat projektų tikslams išplėsti su laisvės atėmimu nesusijusių baudžiamosios atsakomybės formų (bausmių, probacijos, baudžiamojo ir auklėjamojo poveikio priemonių) taikymą asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas ir optimizuoti baudžiamosios atsakomybės formų įgyvendinimą, kad nuteistųjų resocializacija būtų veiksminga ir mažintų jų nusikalstamų veikų recidyvą. Taip pat pritartina šių projektų uždaviniams sudaryti teises prielaidas dažniau taikyti su laisvės atėmimu nesusijusias baudžiamosios atsakomybės formas (baudą, viešuosius darbus, laisvės apribojimą, bausmės vykdymo atidėjimą) ir lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos; įtvirtinti nuteistųjų socialinę reabilitaciją gerinančias priemones; įtvirtinti aiškius kriterijus, kuriais remiantis būtų priiminėjami sprendimai dėl laisvės atėmimo bausmės atlikimo sąlygų pakeitimo (jų griežtinimo arba švelninimo); tarpusavyje suderinti keičiamų įstatymų nuostatas.

Teisėjų tarybos pozicijos derinimo etape taip pat buvo išreikšta nuomonė, kad neaiškumų kelia dalinio bausmės vykdymo atidėjimo instituto skirtumai nuo lygtinio paleidimo instituto (neaišku, ar jie yra esminiai) ir, jeigu būtų pritarta siūlomam naujam institutui, jo nuostatos turėtų būti labiau atribotos nuo kito panašaus reguliavimo. Taip pat pastebėta, kad klausimui dėl lygtinio

LIETUVOS
TEISMAI

paleidimo ir kitų klausimų sprendimo perdavimo kitoms institucijoms ateityje gali būti reikalinga platesnė diskusija.

Toliau teikiame pastabas dėl projektuose siūlomų nuostatų.

Dėl BK projekto

1. BK projekto 4 straipsniu keičiamo BK 48 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad „Teismas nuteistajam kitų baudžiamojo proceso dalyvių prašymu taip pat savo nuožiūra gali paskirti šio kodekso IX skyriuje numatytas baudžiamojo poveikio priemones arba XI skyriuje numatytas auklėjamojo poveikio priemones, kai laisvės apribojimo bausmė skiriama nepilnamečiui, ir (ar) kitus baudžiamajame įstatyme nenumatytus draudimus ar įpareigojimus, jeigu, teismo nuomone, tai darytų teigiamą įtaką jo elgesiui.“ Kyla klausimas, ar įstatymo leidėjas siekia nustatyti tokį reguliavimą, kuomet ne kelių, bet vienos baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio priemonės paskyrimas šioje situacijoje nebūtų įmanomas. Siūlytina minėtoje nuostatoje naudoti formuluotę „vieną ar kelias (tarpusavyje suderintas)“, kaip, pavyzdžiui, BK projekto 2 straipsnio 2 dalimi keičiamoje BK 46 straipsnio 5 dalyje, BK projekto 12 straipsniu keičiamo BK 75 straipsnio 1 ir 4 dalyse, BK projekto 13 straipsniu keičiamo BK 92 straipsnio 1 ir 4 dalyse.

2. BK projekto 9 straipsniu keičiamame BK 55 straipsnyje nustatyta: „Asmeniui, pirmą kartą teisiamam už nusikalstamą veiką, teismas paprastai skiria su areštu ar laisvės atėmimu nesusijusias bausmes, jei su laisvės atėmimu nesusijusios bausmės nustatytos sankcijoje už nusikalstamą veiką, arba šio kodekso nustatyta tvarka arešto ar laisvės atėmimo bausmių vykdymą atideda, jei sankcijoje už nusikalstamą veiką nenumatyta skirti su laisvės atėmimu nesusijusių bausmių.“ Siekiant suvienodinti toje pačioje BK normoje vartojamas formuluotes, cituojamos nuostatos pabaigoje siūlytina rašyti „jei sankcijoje už nusikalstamą veiką nenustatytos su laisvės atėmimu nesusijusios bausmės“.

3. BK projekto 10 straipsniu papildant BK 67 straipsnį nauja 3 dalimi ir joje numatant, kad „Nemokami darbai skiriami tik tuo atveju, jeigu asmuo sutinka“, manytina, kad reikėtų pripažinti netekusia galios galiojančios redakcijos BK 70 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad „Nemokami darbai vykdomi tik tuo atveju, jeigu asmuo sutinka“. Be to, siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo, siūlytina ir galiojančios redakcijos BK 85 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad „Nemokami auklėjamojo pobūdžio darbai skiriami, jeigu nepilnamečis sutinka.“

4. BK projekto 10 straipsniu keičiamo BK 67 straipsnio 6 ir 7 dalyse to paties straipsnio 4 ir 5 dalių pavyzdžiu siūlytina įtvirtinti, kad šio BK straipsnio dalyse numatytos atitinkamos baudžiamojo poveikio priemonės gali būti skiriamos „kartu su bausme“.

5. BK projekto 11 straipsniu keičiamo BK 74 straipsnio 1 dalies formuluotė „Bet kokia teismo paskirta šio kodekso 67 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktuose numatyta baudžiamojo poveikio priemonė“ taisytina, atsižvelgiant į tai, kad projektu siūlomais šios BK normos pakeitimais bus numatytos nebe trys, o tik dvi konkrečios baudžiamojo poveikio priemonės. Be to, logiška manyti, kad ta pati baudžiamojo poveikio priemonė negali būti numatyta ir BK 67 straipsnio 2 dalies 4 punkte, ir 5 punkte. Todėl žodžių „bet kokia“ siūlytina atsisakyti, minėtą formuluotę išdėstant taip: „Teismo paskirta šio kodekso 67 straipsnio 2 dalies 4 ar 5 punkte numatyta baudžiamojo poveikio priemonė“.

6. BK projekto 12 straipsniu keičiamo BK 75 straipsnio 1 dalies skaičius ir žodžius „nustatytas šio straipsnio 4 ir 5 dalyje“ siūlytina pakeisti skaičiais ir žodžiais „nustatytas šio straipsnio 4 ir 5 dalyse“, kaip įtvirtinta ir šio BK straipsnio 6 dalyje.

7. Svarstyta, ar juridinės technikos požiūriu yra korektiškas toks siūlomas teisinis reguliavimas, kuomet BK projekto 12 straipsniu keičiamo BK 75 straipsnio 4 dalies pirmojoje pastraipoje numatoma: „Atidėdamas bausmės vykdymą pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis, teismas paskiria nuteistajam <...> šio straipsnio 1 dalyje nustatytą intensyvią priežiūrą <...>“. Atkreiptinas dėmesys, kad BK 75 straipsnio 1 dalyje intensyvi priežiūra numatyta arešto bausmės vykdymo

atidėjimo kontekste, kai tuo tarpu 2, 3 ir 4 dalyse reglamentuojamas laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas.

8. BK projekto 13 straipsniu keičiamo BK 92 straipsnio 3 dalyje siūloma tokia nuostata: „Iš dalies atidėdamas bausmės vykdymą teismas nustato teismo nuosprendžiui įsiteisėjus atliktinos laisvės atėmimo bausmės dalį <...>“. BK projekto 12 straipsniu keičiamo BK 75 straipsnio 3 dalies pavyzdžiu siūlytina šią nuostatą performuluoti taip: „Iš dalies atidėdamas bausmės vykdymą teismas nustato teismo nuosprendžiui įsiteisėjus nedelsiant atliktinos laisvės atėmimo bausmės dalį <...>“.

Dėl BPK projekto

1. Siūlytina sistemškai peržiūrėti BPK projektą (jo 1, 2 ir 7 straipsnius, kuriais keičiami BPK 309, 339 ir 358 straipsniai), įvertinant tai, kad BK projektu yra siūloma numatyti galimybę atidėti ne vien laisvės atėmimo, bet ir arešto bausmės vykdymą, taip pat ir tai, kad BK projektu yra siūloma numatyti ne tik visos laisvės atėmimo bausmės, bet ir dalinį laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą.

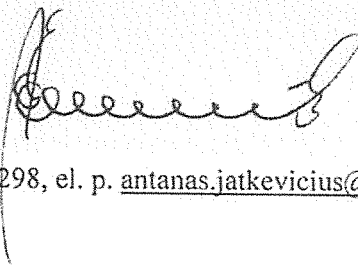
2. BPK projekto 2 straipsniu keičiamo BPK 339 straipsnio 2 dalies formuluotę „nurodoma, kokią bausmės dalį turi nuteistasis atlikti iš karto, kai įsiteisės nuosprendis“ siūlytina keisti formuluote „nurodoma, kokią bausmės dalį nuteistasis turi atlikti nedelsiant, kai įsiteisės nuosprendis“, be kita ko todėl, kad būtent žodis „nedelsiant“ yra vartojamas BK projekto 12 straipsniu keičiamo BK 75 straipsnio 3 dalyje.

3. Nėra aišku (ir projektų aiškinamajame rašte neargumentuota), kodėl BPK projekto 6 straipsniu, siūlant keisti BPK 357 straipsnio 3 dalį, iš jos eliminuojamos nuorodos į arešto bausmę. Pastebėtina, kad galiojančios redakcijos BK 68, 68¹ ir 68² straipsniuose (kurių BK projektu nėra siūloma keisti) išlieka galimybė juose reglamentuotas baudžiamojo poveikio priemones paskirti ir su arešto bausme.

4. BPK projekto 10 straipsniu keičiamo BPK 362 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad nuteistojo bausmės atlikimo vietos apylinkės teismas nagrinėja ir nutartimi išsprendžia, be kita ko, ir klausimus „dėl laisvės apribojimo bausmės sąlygų ar šios bausmės pakeitimo kita bausme“. Pirmą, projekto 4 straipsniu keičiamo BPK 353 straipsnio 2 ir 3 dalių pavyzdžiu žodžius „bausmės sąlygų“ siūlytina pakeisti žodžiais „bausmės atlikimo sąlygų“. Antra, įvertinus visos BPK 362 straipsnio 1 dalies kontekstą, manytina, kad iš jos neturėtų būti išbraukiama nuoroda į BPK 353 straipsnį, reglamentuojantį nuosprendžio, kuriuo paskirtas laisvės apribojimas, vykdymą.

Probacijos įstatymo projektui, Suėmimo vykdymo įstatymo projektui ir Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo projektui pastabų neturime. Pritariame ir BVK projekto nuostatoms, tačiau atkreipiame dėmesį, kad projektų aiškinamojo rašto 4 punkte (9 puslapyje) teigiama, jog BVK projekte siūloma numatyti automatinį lygtinį paleidimą nuteistiesiems, jiems atlikus didesnę dalį (du trečdalius) laisvės atėmimo bausmės, tuo tarpu kai BVK projekto 61 dėstomos naujosios BVK 157 straipsnio „Lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų“ redakcijos 3 dalyje siūloma nustatyti, kad „Nuteistieji, išskyrus nuteistuosius, nurodytus šio straipsnio 2 dalyje, atlikę tris ketvirtadalius paskirtos laisvės atėmimo bausmės, lygtinai paleidžiami iš pataisos įstaigų“. Tame pačiame kontekste nuteistieji, atlikę tris ketvirtadalius bausmės, minimi ir BVK projekto 72 straipsnio 4 dalyje. Siūlytina tarpusavyje suderinti projektų aiškinamojo rašto ir BVK projekto bei jo lyginamojo varianto nuostatas.

Pirmininko pavaduotojas

Algimantas Valantinas

Antanas Jatkevičius, tel. (8 5) 251 4298, el. p. antanas.jatkevicius@teismai.lt
(Originalas nebus siunčiamas)

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
el. p. rimvydas.laukis@tm.lt

2018-11- Nr.

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, susipažinusi su pateiktais derinti teisės aktų projektais Nr. 18-12589, Nr. 18-12583, Nr. 18-12584, Nr. 18-12585, Nr. 18-12587, Nr. 18-12586 ir Nr. 18-12588, teikia šias pastabas.

1. Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 67, 74, 75, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12583 (toliau – Projektas).

1.1. Dėl Projekto 4 straipsnio.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 48 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad „Laisvės apribojimo bausmės metu vykdoma nuteistojo intensyvi priežiūra – nuteistojo buvimo vietos pagal nustatytą laiką kontrolė elektroninio stebėjimo priemonėmis. Nuteistojo buvimo vietą ir laiką nustato teismas“. Taigi reikalavimas laisvės apribojimo bausmės metu vykdyti nuteistojo intensyvią priežiūrą yra imperatyvus. BK 48 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad „Kartu su intensyvia priežiūra **arba vietoj jos** teismas gali nuteistąjį įpareigoti“. Iš BK 48 straipsnio 4 dalies, taip pat Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12587 siūlomo šio kodekso 339 straipsnio 2 dalies pakeitimo turinio yra aišku, kad BK 48 straipsnio 3 dalies reikalavimas nėra imperatyvus. Siekiant išvengti neaiškumų, siūlytina tikslinti BK 48 straipsnio 3 dalies formuluotę ir nustatyti, ar laisvės apribojimo vykdymo metu **gali būti, ar turi būti** vykdoma nuteistojo intensyvi priežiūra.

1.2. Dėl Projekto 8 straipsnio.

Numatomai galimybei atidėti terminuotos laisvės atėmimo bausmės vykdymą, taikant BK 54 straipsnio 3 dalį, nepritartina. Nuosekliai vertinant Projekto pasiūlymus, yra akivaizdu, kad nustatęs BK 54 straipsnio 3 dalies sąlygas teismas, taikydamas BK 75 straipsnį, bausmės vykdymą galės atidėti **už labai sunkius nusikaltimus** nuteistiems asmenims. Tokią išvadą galima daryti įvertinus Projekto 12 straipsnyje siūlomus BK 75 straipsnio pakeitimus, nes už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, nesunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus (BK 75 straipsnio 2 dalis) bei už sunkius nusikaltimus (BK 75 straipsnio 3 dalis) tam tikro dydžio terminuotomis laisvės atėmimo bausmėmis nuteistiems asmenims bausmės vykdymą atidėti ar jį atidėti iš dalies būtų galima ir nesant BK 54 straipsnio 3 dalies sąlygų.

Galimybei taikyti bausmės vykdymo atidėjimą (ar dalinį bausmės vykdymo atidėjimą) už labai sunkius nusikaltimus nuteistiems asmenims nepritartina, nes pats veikos sunkumas ir pavojingumas eliminuoja šią galimybę. Atidedant bausmės vykdymą labai sunkų nusikaltimą padariusiam asmeniui, būtų iškreipiama bausmės paskirtis (BK 41 straipsnio 2 dalis), formuojamos nebaudžiamumo nuotaikos, o dažnai ir ignoruojami teisėti nukentėjusiųjų interesai.

Manytina, kad šiuo metu galiojanti BK 54 straipsnio 3 dalies dispozicija suteikia teismui galimybę itin plačiai ir laisvai aiškinti teisingumo principo sąvoką ir sudaro labai plačias galimybes skirti nuteistajam tokią bausmę, kuri būtų proporcinga jo asmenybei ir padarytai nusikalstamai veikai.

1.3. Dėl Projekto 9 straipsnio.

BK 55 straipsnio pakeitimu siūloma nustatyti, kad asmeniui, pirmą kartą teisiamam už nusikalstamą veiką, teismas paprastai skiria su areštu ar laisvės atėmimu nesusijusias bausmes, jei su laisvės atėmimu nesusijusios bausmės nustatytos sankcijoje už nusikalstamą veiką, arba BK nustatyta tvarka arešto ar laisvės atėmimo bausmių vykdymą atideda, jei sankcijoje už nusikalstamą veiką nenumatyta skirti su laisvės atėmimu nesusijusių bausmių, o skirdamas arešto arba laisvės atėmimo bausmę teismas privalo motyvuoti savo sprendimą. Atkreiptinas dėmesys, kad iš siūlomos formuluotės nėra aišku, ar antrasis atvejis (kai BK nustatyta tvarka arešto ar laisvės atėmimo bausmių vykdymas atidedamas, jei sankcijoje už nusikalstamą veiką nenumatyta skirti su laisvės atėmimu nesusijusių bausmių) taip pat turi būti taikomas pagal nutylėjimą, t. y. paprastai, o bausmės vykdymo neatidėjus tokį sprendimą būtina papildomai motyvuoti. Taip pat neaišku, ar ši nuostata taikoma ir bausmės vykdymą atidedant iš dalies. Be to, siūlomu pakeitimu iš BK 55 straipsnio pašalinama nuostata, kad šis straipsnis taikomas tik neatsargių arba nesunkių ar apysunkių tyčinių nusikaltimų atveju, t. y. straipsnyje nustatytos bausmės skyrimo taisyklės turės būti taikomos už bet kokios nusikalstamos veikos padarymą pirmą kartą teisiamam asmeniui.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir į tai, kad siūloma pakeisti ir BK 54 straipsnio 3 dalį, numatant, kad „jeigu straipsnio sankcijoje numatytos bausmės paskyrimas aiškiai prieštarautų teisingumo principui, teismas, vadovaudamasis bausmės paskirtimi, gali ne tik motyvuotai paskirti švelnesnę bausmę, bet ir atidėti terminuotos laisvės atėmimo bausmės vykdymą“, manytina, kad BK 55 straipsnio pakeitimai yra pertekliniai, nes jais siekiami tikslai galės būti įgyvendinti taikant BK 54 straipsnio 3 dalį.

1.4. Dėl Projekto 12 straipsnio.

Siūlomiems BK 75 straipsnio pakeitimams nepritartina dėl toliau nurodomų priežasčių.

Pirma, remiantis aiškinamuoju raštu, teikiama projektais iš esmės siekiama mažinti laisvės atėmimo ir arešto bausmes atliekančių asmenų skaičių, todėl, be kitų pakeitimų, siūloma BK ir susijusiuose įstatymuose įtvirtinti naują institutą – dalinį bausmės vykdymo atidėjimą, kuris įtvirtintų galimybę asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu daugiau kaip šešeriems metams už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus arba daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis sunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus, arba ne daugiau kaip penkeriems metams už sunkius nusikaltimus, iš dalies atidėti paskirtos bausmės vykdymą (BK 75 straipsnio 3 dalies pakeitimai). Kitaip tariant, plečiant bausmės vykdymo atidėjimo instituto sąvoką, siūloma tai daryti už sunkius nusikaltimus nuteistų asmenų sąskaita.

Pagal siūlomą reglamentavimą teismas, iš dalies atidėdamas bausmės vykdymą, turės nustatyti teismo nuosprendžiui įsiteisėjus nedelsiant atliktinos laisvės atėmimo bausmės dalį, kuri negalėtų būti trumpesnė kaip šeši mėnesiai ir ilgesnė kaip dveji metai, taip pat nuo vienerių iki trejų metų likusios neatliktos bausmės vykdymo atidėjimo terminą. Taip pat siūloma nustatyti, kad jeigu terminuotos laisvės atėmimo bausmės atlikimo metu nuteistojo, kuriam bausmės vykdymas iš dalies buvo atidėtas, nusikalstamo elgesio rizika padidėja ir yra pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai nebus pasiekti vykdant bausmės vykdymo atidėjimą, teismas bausmę vykdančios institucijos teikimu turės priimti sprendimą panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą ir toliau vykdyti pagal nuosprendį paskirtą bausmę (BK 75 straipsnio 7 dalies pakeitimai). Panašaus pobūdžio pakeitimai siūlomi ir dėl BK 92 straipsnio, kuriame reglamentuojamas bausmės vykdymo atidėjimas nepilnamečiui.

Kaip matyti iš minėtų pasiūlymų turinio, dalinis bausmės vykdymo atidėjimas yra glaudžiai susijęs su bausmės vykdymo atidėjimo ir lygtinio paleidimo institutu, todėl svarstyтина, ar nebūtų tikslingiau tobulinti esamus institutus, negu kurti naują mechanizmą, *kurio reglamentavimas, manytina, nėra pakankamas*. Be to, siūlomu reglamentavimu iš esmės nenustatomi net bendriausio pobūdžio kriterijai, kuriais remdamasis teismas galėtų paskirti dalinį bausmės vykdymo atidėjimą. Pavyzdžiui, pagal galiojančią BK 75 straipsnio 1 dalies redakciją asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu ne daugiau kaip šešeriems metams už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus arba ne daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis sunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus, teismas gali atidėti paskirtos bausmės vykdymą nuo vienerių iki trejų metų, jeigu nusprendžia, kad

yra pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo (šios nuostatos turinys projektuose iš esmės nekeičiamas).

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad baudžiamoji politika, susijusi su bausmės vykdymo atidėjimu, Lietuvoje yra labai nenuosekli ir nuolat keičiama normą švelninant (2015 m. kovo 19 d. įstatymo Nr. XII-1554 redakcija) arba griežtinant (2017 m. rugsėjo 28 d. įstatymo Nr. XIII-653 redakcija). Manytina, kad siekis mažinti laisvės atėmimo bausmės nuteistiesiems skyrimą bei spręsti įkalinimo įstaigų perpildymo klausimą negali pateisinti itin dažno įstatymo keitimo. Šiuo atveju toks keitimas visiškai išbalansuotų principines nuostatas, kad bausmės vykdymo atidėjimas negali būti taikomas asmenims, įvykdžiusiems ypač pavojingas nusikalstamas veikas (sunkūs, labai sunkūs nusikaltimai).

Antra, Projekto autorių iškeltą problemą, kad bausmių politika yra per griežta ir nuteistiesiems per dažnai skiriama laisvės atėmimo bausmė, galima spręsti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kryptingai formuojama teismų praktika (baudžiamoji įstatymo taikymas skiriant laisvės atėmimo bausmę). Šiuo metu galiojantys įstatymai suteikia teismui plačią diskreciją parinkti bausmę ir ją tinkamai individualizuoti vadovaujantis BK 54 straipsnio 3 dalimi ar BK 62 straipsnio 1 ir 2 dalimis.

Trečia, BK 75 straipsnio 3 dalyje atsiranda naujas bausmės vykdymo atidėjimo būdas – **bausmės vykdymo atidėjimas iš dalies**. Savo turiniu šis bausmės vykdymo atidėjimo būdas panašus į lygtinį paleidimą, kurį teismas užprogramuoja jau priimdamas nuosprendį, nors nuteistasis dar net nepradėjo vykdyti bausmės ir neaišku, kaip jis persiauklės, kokia bus jo pažanga ir pan. Todėl kyla klausimas, ar tais atvejais, kai bus įgyvendintos sąlygos, kurioms esant galima iš dalies atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą, neturėtų būti iš karto paskirta trumpesnė laisvės atėmimo bausmė, kuria būtų galima pasiekti bausmės tikslus, arba, asmeniui atlikus nustatytą minimalią paskirtos laisvės atėmimo bausmės dalį ir sumažėjus jo nusikalstamo elgesio rizikai, asmuo lygtinai paleidžiamas iš pataisos įstaigos, t. y. kyla rizika, kad dalinis bausmės vykdymo atidėjimas iš esmės taps *a priori* taikomu lygtiniu paleidimu.

Be to, tarp šių įstatymo normų galima įžvelgti tam tikrų prieštaravimų. Įstatymo leidėjas, nustatydamas, kad lygtinis paleidimas tam tikrais atvejais negali būti taikomas (Bausmių vykdymo kodekso 158 straipsnyje nurodytiems nuteistiesiems), taip išreiškė savo požiūrį į tam tikrų nusikalstamų veikų ir šias veikas įvykdžiusių asmenų pavojingumą. Tačiau Projekte galimybė iš dalies atidėti paskirtos bausmės vykdymą tokiems asmenims yra numatyta. Pavyzdžiui, Bausmių vykdymo kodekso 158 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų netaikomas asmenims, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę už nusikaltimus nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvei ir (ar) neliečiamumui (neatsižvelgiant į paskirtos bausmės dydį, kai, pvz., BK 149 straipsnio 3 dalyje minimali sankcija – nuo trejų metų laisvės atėmimo, o 150 straipsnio 3 dalyje – dveji metai laisvės atėmimo). Tokios veikos yra sunkūs nusikaltimai, tačiau pagal siūlomą Projektą asmeniui, nuteistam pagal BK 149 straipsnio 3 dalį ar 150 straipsnio 3 dalį ne didesne nei penkerių metų laisvės atėmimo bausme, bausmės vykdymas galės būti iš dalies atidedamas. Manytina, kad dėl to gali kilti reali grėsmė, jog valstybės formuota griežta asmenų, įvykdžiusių nusikalstamas veikas nepilnamečių asmenų seksualinio apsisprendimo laisvei ir (ar) neliečiamumui, baudžiamoji politika taps nenuosekli. Be to, yra pagrindas manyti, kad bus pažeidžiamas asmenų lygiateisiškumo prieš įstatymą principas. Iš vienos pusės Bausmių vykdymo kodeksas reikalauja, kad teismo paskirta laisvės atėmimo bausmė už nusikaltimus nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvei ir (ar) neliečiamumui būtų įvykdoma visa, t. y. draudžia lygtinį paleidimą, iš kitos pusės – teismui nedraudžiama už tokias veikas iš dalies atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą.

2. Dėl Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12584 ir Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo Nr. XI-1860 pakeitimo projekto Nr. 18-12585 (toliau – Projektai).

Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso pakeitimų projektu, be automatinio lygtinio paleidimo taikymo galimybės (atlikus 2/3 laisvės atėmimo bausmės), siūloma numatyti, kad „dėl ankstesnio lygtinio paleidimo taikymo spęstų Lygtinio paleidimo komisija arba teismas,

priklausomai nuo to, kokios trukmės bausmė paskirta nuteistajam (pvz., komisija priimtų sprendimą taikyti lygtinį paleidimą nuteistiems laisvės atėmimu už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, taip pat nepilnamečiams ir kitiems nuteistiesiems, kuriems paskirta bausmė neviršija ketverių metų laisvės atėmimo, o teismas – dėl nuteistųjų, kuriems paskirtos bausmės terminas didesnis nei ketveri metai laisvės atėmimo, ir atsižvelgdamas į Lygtinio paleidimo komisijos siūlymą dėl lygtinio paleidimo taikymo tikslingumo)“ (Aiškinamojo rašto 9 lapas.).

Atsižvelgiant į tai, jog bausmė yra valstybės prievartos priemonė, kurią nuosprendžiu skiria teismas, įvertinęs, ar asmeniui paskyrus konkrečią bausmę bus pasiekti jos tikslai (BK 41 straipsnis), abejotina, ar minėti įgaliojimai turėtų būti suteikiami Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai, kuri iki šiol šioje srityje turėjo tik rekomendacinio pobūdžio įgaliojimus ir kurios sprendimus tvirtindavo teismas.

Įvertinę Projektais siūlomas pataisas pagal Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 5 punkte (Nr. XIII-898, 2017-12-19) nustatytą prokuratūros funkciją – prokuratūra įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka kontroliuoja nuosprendžių pateikimą vykdyti, daugiau pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturime.

3. Dėl Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 22, 27, 30, 36, 40 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12586 pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturime.

4. Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 309, 339, 342, 353, 354, 357, 358, 360, 361, 362 ir 364 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 18-12587 pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturime.

5. Dėl Lietuvos Respublikos pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 4, 5 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. 12588 pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturime.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

R. Kavaliauskienė, tel. (8 5) 266 2367, el. p. ruta.kavaliauskiene@prokuraturos.lt;
J. Urbelienė, tel. (8 5) 266 24 41, el. p. jolita.urbeliene@prokuraturos.lt;
A. Trukšnys, tel. (8 5) 266 23 08, el. p. arnas.truksnys@prokuraturos.lt